

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Рідей Наталії Михайлівни
на дисертацію **Добровольської Анна Михайлівни**
«Теоретичні і методичні засади
підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я
до застосування цифрових технологій у професійній діяльності»,
яка подається на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок з планами відповідних галузей науки.

Інноваційні тенденції розвитку сучасного постіндустріального суспільства зумовлюють потребу в підготовці професійно мобільних фахівців системи охорони здоров'я, здатних до творчої самореалізації під час професійної діяльності і взаємодії в соціумі, яка неможлива без оновлення знань, а також ефективної обробки потоків медичної і фармацевтичної інформації, що невпинно зростають. Модернізація вищої медичної (фармацевтичної) освіти, яка активно відбувається в межах інформатизації українського суспільства, сприяє поглибленню її змісту, розширенню світогляду майбутніх фахівців, підвищенню рівня їхньої професійної підготовки. Основним акцентом у змісті сучасної вищої медичної (фармацевтичної) освіти є її скерованість на розвиток конкурентоспроможності майбутніх фахівців, здатних адаптуватися до вимог сьогодення під час професійної, соціальної, громадської чи суспільної діяльності, освоюючи цифрові технології.

Дослідження Добровольської А. М. «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності» відповідає державним документам про вищу освіту, тему затверджено (протокол № 12 від 27.12.2017 року) та уточнено (протокол № 12 від 27 грудня 2018 року) вченою радою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Порушена проблема є актуальною, теоретично і практично значущою, відповідає запитам і потребам сучасної педагогічної науки та практики та соціальному замовленню суспільства на фахівців системи охорони здоров'я, особливо в умовах екологічних загроз. Дослідження є складовою частиною науково-дослідної теми кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти «Підготовка майбутнього педагога до професійної діяльності в умовах трансформації суспільного устрою з інтегрування в Європейський освітній простір» (2017-2022 рр., Державний реєстраційний № 0106U009432) ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертаційній роботі.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації підтверджується результатами дослідження,

проведеного дисертантом, і загалом не викликає сумніву. Експериментальна база дослідження охоплює заклади вищої освіти: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова, Дніпровський державний медичний університет, Запорізький державний медичний університет, Івано-Франківський національний медичний університет, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Національний фармацевтичний університет, Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського (загалом до експериментальної площадки залучено 631 здобувач).

Понятійне поле дослідження в цілому продумане й представлено коректно, що зумовило можливість оптимального визначення стратегії наукового пошуку, а також її ефективної реалізації. Для вирішення поставлених завдань було застосовано комплекс методів дослідження: загальнонаукові методи, а саме: теоретичного дослідження (сходження від абстрактного до конкретного, формалізація – на етапі обґрунтування і розроблення моделі методичної системи формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців у процесі навчання дисциплін природничо-наукової підготовки, а також науково-методичного супроводу і навчальних посібників), емпіричного дослідження (спостереження – спостереження за здобувачами вищої медичної освіти в процесі навчання дисциплін природничо-наукової підготовки з огляду на формування ІТ-компетентності і набуття готовності до застосування цифрових технологій у професійній діяльності; анкетне опитування – анкетування майбутніх фахівців на експериментальному етапі дослідження в межах реалізації створених методик; бесіда – бесіди з майбутніми фахівцями, а також з науково-педагогічними працівниками щодо особливостей процесу навчання дисциплін природничо-наукової підготовки, зважаючи на формування ІТ-компетентності здобувачів вищої медичної освіти і їхню підготовку до застосування цифрових технологій у професійній діяльності в рамках використання педагогічних інновацій; опитування-інтерв'ю – бесіда з майбутніми фахівцями, вибудована за певним планом, на предмет з'ясування особливостей розвитку їхніх особистісних якостей, інтелектуальних і творчих здібностей під час формування ІТ-компетентності, ставлення до самостійної роботи у процесі навчання дисциплін природничо-наукової підготовки; порівняння, узагальнення – на етапі аналізу результатів анкетних опитувань); загальні методи (конкретизація – на етапі дослідження підготовки майбутніх лікарів чи провізорів до застосування цифрових технологій у професійній діяльності за рівнями ІТ-компетентності, сформованої в процесі навчання дисциплін природничо-наукової підготовки; аналіз, синтез – на етапі узагальнення і систематизації результатів наукових розвідок щодо досліджуваної проблеми, а також термінологічної системи дослідження; індукція – на етапі аналізу результатів дослідження з метою одержання загальних висновків; дедукція – на етапі одержання висновків за результатами реалізації статистичних методів;

абдукція – на етапі формулювання і перевірки статистичних гіпотез для аналізу експериментальних даних; моделювання, аналогія – на етапі реалізації концепції підготовки майбутніх фахівців до застосування цифрових технологій у професійній діяльності з метою побудови моделі методичної системи формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів чи провізорів та її втілення в процесі навчання дисциплін природничо-наукової підготовки; узагальнення – на етапі створення методик для виконання експериментальної частини дисертаційного дослідження); статистичні методи (кореляційний аналіз, статистична перевірка гіпотез, експертне оцінювання, критерій знаків, оцінювання вірогідного проміжку для математичного сподівання нормально розподіленої ознаки з невідомою дисперсією) – на етапі оцінювання результатів анкетного опитування для виявлення взаємозв'язку між ними, а також на етапі з'ясування наявності впливу формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців у процесі навчання дисциплін природничо-наукової підготовки у межах реалізації створеної моделі методичної системи на розвиток структурних компонентів їхньої готовності до застосування цифрових технологій у професійній діяльності.

Грунтовно вивчено джерельну базу (722 найменування), яку здійснила здобувачка, дали змогу достатньо переконливо висвітлити проблематику дослідження.

Найбільш суттєвими науковими результатами, що містяться в дисертації.

Найбільш суттєвими науковими результатами дослідження, в яких дисертанткою розв'язана актуальна наукова проблема в галузі теорії і методики професійної освіти, є методологічні активи новизни:

вперше:

– уточнено сутність понять «ІТ-компетентність», «підготовка», «готовність», що трансформуються в процесі вищої медичної (фармацевтичної) освіти під час підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності;

– визначено етапи (початковий, функціональний, системний, професійний) формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців, її компоненти (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, технологічний, діяльнісно-творчий, комунікативний, особистісно-ціннісний, рефлексивний, аксіологічний, емоційно-вольовий, результативний), критерії (когнітивно-інтелектуальні, мотиваційно-вольові, діяльнісно-поведінкові), показники (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, особистісний), рівні сформованості (високий, середній, задовільний, низький);

– розроблено та обґрунтовано модель методичної системи формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців у процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки, яка інтегрує стратегічно-нормативний,

цільовий, теоретико-методичний, технологічний, організаційно-результативний блоки, та експериментально перевірено ефективність її практичної реалізації;

– визначено структурні компоненти (пізнавально-рефлексивний, мотиваційний, вольовий, креативно-діяльнісний, когнітивно-інтелектуальний, процесуальний, діяльнісний) готовності до застосування цифрових технологій у професійній діяльності, синтез яких обумовлює її формування за умови набуття ІТ-компетентності майбутніми фахівцями в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки;

– запропоновано готовність (діяльнісний компонент) майбутніх фахівців до застосування цифрових технологій у професійній діяльності, обумовлену синтезом гносеологічного, аксіологічного і праксіологічного компонентів, оцінювати в межах гностичного, мотиваційного, діяльнісного критеріїв за рівнями ІТ-компетентності, сформованої в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки під час упровадження моделі методичної системи;

– створено навчально-методичні комплекси для забезпечення процесу навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки;

– розроблено і впроваджено навчальні посібники «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності. Практикум», «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності. Тестові завдання», «Медична інформатика. Практикум», «Медична інформатика. Тестові завдання», «Інформаційні технології у фармації. Практикум», «Інформаційні технології у фармації. Тестові завдання», «Інформаційні технології у фармації. Збірник завдань для контрольної роботи», «Комп'ютерне моделювання у фармації. Практикум», «Комп'ютерне моделювання у фармації. Тестові завдання», «Комп'ютерне моделювання у фармації. Завдання і методичні рекомендації для курсової роботи»;

– створено методики для оцінювання ефективності реалізації психолого-педагогічних умов, а також готовності (в межах визначених компонентів) майбутніх фахівців до застосування цифрових технологій у професійній діяльності з огляду на формування ІТ-компетентності в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки;

– доведено, що, формуючи ІТ-компетентність під час утілення моделі методичної системи в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки, здобувачі вищої медичної (фармацевтичної) освіти набувають готовність (у межах виокремлених компонентів) до застосування цифрових технологій у професійній діяльності;

удосконалено:

– навчально-методичне забезпечення процесу навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності», «Медична інформатика», «Інформаційні технології у фармації», «Комп'ютерне моделювання у фармації»;

– реалізацію педагогічних інновацій у процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки з огляду на формування ІТ-компетентності

майбутніх фахівців під час підготовки до застосування цифрових технологій у професійній діяльності за допомогою створених навчальних посібників;

одержали подальший розвиток:

– теоретичні, методичні і практичні аспекти формування ІТ-компетентності як компонента підготовки здобувачів вищої медичної (фармацевтичної) освіти до застосування цифрових технологій у професійній діяльності;

– реалізація психолого-педагогічних умов (як компонентів готовності майбутніх фахівців до застосування цифрових технологій у професійній діяльності) формування ІТ-компетентності як майбутніх лікарів, так і провізорів у процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки, зокрема і за допомогою створених посібників.

Значення для науки і практики одержаних автором результатів.

Дослідження Добровольської А. М. містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати розв'язують низку важливих загальнопедагогічних завдань.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що дисертанткою реалізовано концепцію підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності шляхом упровадження в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки моделі методичної системи формування ІТ-компетентності. дисертанткою створено: навчально-методичні комплекси дисциплін природничо-наукової підготовки «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності», «Медична інформатика», «Інформаційні технології у фармації», «Комп'ютерне моделювання у фармації», в межах яких розроблено методичні рекомендації для здобувачів вищої медичної (фармацевтичної) освіти (практичні заняття, самостійна робота) і методичні вказівки для науково-педагогічних працівників, завдання I-IV рівнів (завдання для поточних і підсумкових модульних контролів, практичних занять і самостійної роботи, розрахунково-графічних, контрольних, курсових робіт, навчально-дослідницькі і науково-дослідницькі завдання); навчальні посібники «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності. Практикум», «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності. Тестові завдання», «Медична інформатика. Практикум», «Медична інформатика. Тестові завдання», «Інформаційні технології у фармації. Практикум», «Інформаційні технології у фармації. Тестові завдання», «Інформаційні технології у фармації. Збірник завдань для контрольної роботи», «Комп'ютерне моделювання у фармації. Практикум», «Комп'ютерне моделювання у фармації. Тестові завдання», «Комп'ютерне моделювання у фармації. Завдання і методичні рекомендації для курсової роботи», які впроваджено в освітній процес закладів вищої медичної (фармацевтичної) освіти. Дисертанткою розроблено і реалізовано під час експериментальних досліджень методики для оцінювання компонентів готовності майбутніх фахівців до застосування цифрових технологій у професійній діяльності з

огляду на набуття ІТ-компетентності в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому.

Структура презентованої роботи є логічною, відповідає обраному напряму наукового пошуку, дозволяє не лише простежити послідовність розв'язання поставлених завдань, але й засвідчує виважений підхід автора до окресленої проблеми. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, п'яти розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Логіка та послідовність викладу тексту роботи відповідає вирішенню поставлених завдань дослідження.

Зміст автореферату відображає зміст дисертації та досить повно висвітлює суттєві її аспекти, основні положення та висновки. Структура, зміст, результати дослідження, основні висновки, викладені в авторефераті, відповідають і відображають основні положення дисертації.

Структура дисертаційного дослідження Добровольської А. М. є логічною, бо дисертанткою окреслений його науково-понятійний апарат (мета, завдання, об'єкт, предмет, гіпотеза, концепція дослідження, наукова новизна і практичне значення одержаних результатів). Метою дисертаційного дослідження є розроблення теоретичних і методичних засад методичної системи формування ІТ-компетентності майбутніх як лікарів, так і провізорів у процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки та експериментальна перевірка ефективності її реалізації в закладах вищої медичної (фармацевтичної) освіти під час підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності, що передбачає застосування цифрових технологій.

Концепція дослідження має за основу міркування дисертантки про те, що підготовка майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності є ефективною під час вищої медичної (фармацевтичної) освіти за умови формування ІТ-компетентності її здобувачів у процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки з огляду на реалізацію його змісту, раціональний добір форм, методів, засобів і видів діяльності, а також моніторинг результатів такого навчання в рамках розробленої і впровадженої моделі методичної системи.

У першому розділі дисертації *«Теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності»* дисертанткою: узагальнено і систематизовано результати наукових розвідок щодо досліджуваної проблеми; з'ясовано зміст понять «компетенція», «компетентність», «ключова компетентність»; проаналізовано особливості трактування поняття «компетентність», віддзеркалені в закордонній літературі з вищої медичної (фармацевтичної) освіти, а також зміст понять «цифрова компетентність», «інформаційна компетентність», «технологічна компетентність»; уточнено сутність поняття «інформаційно-технологічна компетентність» та наголошено на структурних компонентах ІТ-компетентності. Дисертантка акцентує, що ІТ-

компетентність майбутніх фахівців системи охорони здоров'я – це ключова компетентність, яка: є наскрізною, тобто має формуватися в процесі навчання всім без винятку дисциплінам і через усі виховні заходи в закладах вищої медичної (фармацевтичної) освіти; є багатофункціональною, багатовимірною, належить до ментальної діяльності високого рівня; віддзеркалює комплекс якостей і здатностей майбутніх фахівців, які забезпечують для них можливість ефективно брати участь у багатьох сферах життя постіндустріального суспільства.

У другому розділі дисертації *«Методологічні засади підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності»* дисертанткою: визначено структуру ІТ-компетентності майбутніх фахівців системи охорони здоров'я, охарактеризовано критерії і показники для оцінювання сформованості цієї компетентності в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки; з'ясовано зміст пошуково-аналітичної, інформаційно-комунікативної, інформаційно-інструментальної, інформаційно-оцінної й етично-правової компетенцій у межах мотиваційного, когнітивного, діяльнісного й особистісного критеріїв, яких набувають майбутні фахівці в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки за умови формування ІТ-компетентності; у рамках когнітивно-інтелектуальних, мотиваційно-вольових, діялісно-поведінкових критеріїв результативності виокремлено та охарактеризовано високий, середній, задовільний і низький рівні сформованості цієї компетентності; створено модель методичної системи формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців у процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки в закладах вищої медичної (фармацевтичної) освіти.

Дисертанткою вдало сформульована думка, що готовність майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності – це складне особистісне утворення, яке віддзеркалює єдність особистісно значущих професійних якостей, внутрішніх можливостей, особистісних якостей, властивостей, системи мотивів, налаштувань, що зумовлюють бажання виявляти професійні якості і здатність кожного здобувача вищої медичної (фармацевтичної) освіти до продуктивної майбутньої професійної діяльності, а також ґрунтується на знаннях і навичках, уміннях, досвіді професійної діяльності, здобутих за умови формування ІТ-компетентності в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки.

На думку дисертантки готовність майбутніх фахівців до застосування цифрових технологій у професійній діяльності є цілісною системою в межах її пізнавально-рефлексивного, мотиваційного, вольового, креативно-діялісного, когнітивно-інтелектуального, процесуального і діялісного структурних компонентів. Дисертанткою запропоновано готовність (діялісний компонент) майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових

технологій у професійній діяльності, зважаючи на формування ІТ-компетентності в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки під час реалізації моделі методичної системи, обумовлену синтезом гносеологічного, аксіологічного і праксіологічного компонентів, оцінювати в межах гностичного, мотиваційного і діяльнісного критеріїв.

У третьому розділі дисертації *«Дидактико-методичний супровід підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності»*, зважаючи на значний доробок дисертантки щодо створення навчальних посібників, визначено, що структурні компоненти навчально-методичних комплексів, розроблених для забезпечення процесу навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки, і їхні складові частини утворюють інваріантне ядро і варіативні оболонки, кількість яких залежить як від специфіки відповідної дисципліни природничо-наукової підготовки, так і від дидактичних особливостей її викладання і вивчення. Акцентуємо, що ефективній реалізації запропонованої дисертанткою моделі засвоєння навчальної інформації, тобто засвоєнню майбутніми фахівцями навчальних елементів «віддзеркалення» → «осмислення» → «алгоритмізація» → «контролювання» рівнів «упізнавання», «відтворення», «застосування», «творчість», сприяють завдання I-IV рівнів, створені дисертанткою для забезпечення процесу навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки і формування ІТ-компетентності здобувачів вищої медичної (фармацевтичної) освіти.

У четвертому розділі дисертації *«Емпіричне дослідження особливостей психолого-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності»* за результатами дослідження в рамках упровадження розроблених методик, застосовуючи статистичні методи, дисертанткою доведено, що формування ІТ-компетентності в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки, зокрема і з використанням розроблених навчальних посібників, позитивно впливає на розвиток пізнавально-рефлексивного, мотиваційного, вольового, креативно-пізнавального компонентів готовності майбутніх фахівців до застосування цифрових технологій у професійній діяльності.

У п'ятому розділі дисертації *«Емпіричне оцінювання готовності майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності»* за результатами дослідження дисертанткою доведено за допомогою методів математичної статистики в рамках упровадження розроблених методик, що формування ІТ-компетентності в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки, зокрема і з використанням розроблених навчальних посібників, забезпечує розвиток когнітивно-інтелектуального і діяльнісного компонентів готовності майбутніх фахівців до застосування цифрових технологій у професійній діяльності. Також дисертанткою з'ясовано, що використання в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки створених посібників, які є складовими

частинами розроблених навчально-методичних комплексів, позитивно впливає на ставлення здобувачів вищої медичної (фармацевтичної) освіти до самостійної роботи за умови формування ІТ-компетентності, тобто забезпечує розвиток процесуального компонента готовності майбутніх фахівців до застосування цифрових технологій у професійній діяльності.

Дослідження Добровольської А. М. на тему «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності» є теоретично обґрунтованим і практично реалізованим, а до нього на різних його етапах (констатувальний, формувальний, контрольний) були залучені здобувачі (631 здобувач) вищої медичної (фармацевтичної) освіти з 6 закладів вищої медичної (фармацевтичної) освіти України.

Педагогічний експеримент дослідження дав нагоду дисертантці виконати завдання дослідження і підтвердити його гіпотетичне припущення. Висновки за результатами педагогічного експерименту, які були оброблені за допомогою відповідних статистичних методів, є вірогідними.

Результати педагогічного експерименту демонструють позитивну динаміку рівнів готовності (в межах виокремлених компонентів) майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності за умови набуття ІТ-компетентності, що свідчить про ефективність упровадження розробленої дисертанткою моделі методичної системи формування цієї компетентності в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки.

Висновки, сформульовані в роботі, є логічними і повними, обґрунтованими і достовірними, їм притаманна наукова новизна, теоретична і практична значущість.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях.

Основний зміст та результати дослідження висвітлено в 60 наукових працях, із них: 1 монографія, 36 статей у наукових періодичних виданнях (23 – у фахових виданнях України, 2 – індексуються у Web of Science, 4 – у закордонних виданнях (індексуються в міжнародних наукометричних базах даних), 7 – апробаційного змісту), 23 – у збірниках матеріалів конференцій. Рівень апробації результатів дослідження дисертанткою підтверджений її участю у всеукраїнських і міжнародних конференціях, конгресах.

Дискусійні положення та зауваження до змісту роботи.

Високо оцінюючи дисертацію, вважаємо за доцільне висловити міркування, що виникли у процесі рецензування роботи й вимагають окремих уточнень і пояснень:

1. До системних побажань наскрізного розгляду дисертаційного дослідження варто віднести питання технічного регулювання (стандартизації, сертифікації, ліцензування та акредитації) у аспектах управління якістю в сфері освіти та екологічного керування при організації освітнього процесу майбутніх

фахівців системи охорони здоров'я для сфери фармація, адже проблема має вирішуватися за умов поінформованості майбутніх кадрів щодо впливу на довкілля фармацевтичних установ (виробництв, лабораторій, постачальників), а також регулювання якості їх підготовки.

2. У розділі 2 «Методологічні засади підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності» презентовано модель методичної системи формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців у процесі навчання дисциплін природничо-наукової підготовки на с. 161, проте в ній не представлено методику організації освітнього процесу; не розкрито – які саме педагогічні умови забезпечують ефективність її реалізації та відсутній зміст критеріального апарату оцінно-результативного блоку релевантності моделі.

3. У розділі 3 «Дидактико-методичний супровід підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності» не представлено перелік та анотований зміст дисциплін природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я.

4. Варто звернути увагу, що у назвах розділів використовується скорочення, яких, на нашу думку варто уникати.

5. При аналізі джерельної бази педагогічного дослідження варто застосовувати діючу транслітерацію іноземних науковців, а посилання на міжнародний досвід певних країн подавати за власними іменами транскордонного співробітництва.

6. Робота та оформлення списку літератури не позбавлені стилістичних та орфографічних помилок.

Висловлені зауваження, побажання і дискусійні думки не заперечують позитивної оцінки наукового рівня дисертації, що вносить певний вклад у розробку проблеми підготовки фахівців системи охорони здоров'я до професійної діяльності, що передбачає застосування цифрових технологій.

Висновок. Дисертація Добровольської Анни Михайлівни «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності» є самостійним і завершеним науковим педагогічним дослідженням. Зроблені дисертанткою висновки достатньо аргументовані і мають позитивне значення для розвитку педагогічної науки.

За обсягом, новизною і значущістю для педагогічної науки і практики фактичного матеріалу, за результатами його якісного і кількісного аналізу, за обґрунтованістю висновків дисертація «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я до застосування цифрових технологій у професійній діяльності», подана на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, відповідає чинним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ за №656 від 19.08.2015 р. і за № 1159 від

30.12.2015 р.), а Добровольська Анна Михайлівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освіти дорослих
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

